

Досвід роботи

*Талант в дитині кожній, як зернятко,
Знайдіть його і дайте прорости.
Дар той у неї від матусі й татка,
А ми вже мусимо його знайти!*

Як виховати дитину, щоб вона була моральною, високоосвіченою, національно свідомою? Знайти відповіді на ці питання можна, тільки попрацювавши з дитячим колективом, ставши класним керівником.

В основу виховання необхідно поставити особистість учня, розвивати його внутрішнє «Я», формувати індивідуальний стиль життя і відповідальне ставлення до природи, суспільства, самого себе. Отже, вихідною моєю позицією як класного керівника є формування дитини, підлітка як індивідуальності, намагання добиватися, щоб цілісний педагогічний процес з урахуванням вікових особливостей переміщувався із сфери зовнішніх впливів у сферу внутрішніх стимулів діяльності, коли виховання переростає у самовиховання. Свою роботу як класного керівника я будую на рівні сучасної педагогіки, враховуючи та поєднуючи відомі теорії, ідеї, методи. Унаслідок кропіткої роботи з класом виникла ідея створити власну програму «Крок у майбутнє життя».

Як же перетворити шкільне навчання і виховання захоплюючу подорож до дорослого світу?

Отже, метою моєї роботи як класного керівника є сформувати життєві компетенції учнів, підготувати учнів до самостійного вирішення життєвих проблем.

Щоб успішно досягнути поставленої мети, я ще раз опрацювала державні документи про освіту, а саме: Конституцію України, Концепцію громадянського виховання, Концепцію національного виховання, Національну програму «Діти України», Закони України «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді»,

Конвенцію ООН про права дитини, Національну програму «Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України», Національну доктрину розвитку освіти України у XXI столітті, нормативні документи, накази, розпорядження Президента України, Міністерства освіти та науки, обласного управління та районного відділу освіти та нові концептуальні підходи до виховання дітей, підлітків і молоді у національній системі освіти.

Проаналізувавши основні положення державних документів про освіту, я поставила перед собою низку завдань, які прагнула успішно виконувати:

- 1) виховання громадянина – патріота України, підготовленого до життя, з високою національною свідомістю; прищеплення поваги до культури, звичаїв і традицій національних спільнот в Україні;
- 2) виховання міцних переконань і потреб поводити себе згідно з моральними нормами, які склалися в суспільстві;
- 3) виховання в учнів свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я;
- 4) встановлення доброзичливих, позитивних взаємовідносин між учнями, відпрацювання навичок поведінки, які базуються на розумінні, терпимості, компромісі, самоповазі та повазі до оточуючих;
- 5) активне залучення батьків до загальноговиховного процесу, використання їхніх творчих можливостей у позакласній роботі.

Знайомство з моїми учнями розпочалося в той період, коли вони навчалися в початковій школі. Я відвідувала позакласні заходи, уроки, цікавилась життям дітей у класовода Кацагорової Г.Л.

Ставши класним керівником 5–В класу в 2011 році, я зіштовхнулася з масою питань: який темперамент дітей класу, їхній рівень пізнавальних здібностей, наскільки розвинені вольові якості, чи відповідає розвиток їхнього інтелекту віковим даним, як стимулювати мотивацію до навчання.

Щоб відповісти на ці запитання, стала вивчати індивідуальні особливості кожного учня. Зцією метою використала методики вивчення особистості, а саме: анкетування, тестування, спостереження.

А також було проведено діагностику домінуючої перцептивної модальності (С.Єфремцев), за допомогою якої я визначила типи сприйняття моїх учнів.

За результатами діагностики (додаток 1) я і спланувала свою подальшу роботу. Першочерговим завданням на той період стало створення сприятливої атмосфери для навчання, творчості, розвитку індивідуальних особливостей учнів та формування в них свідомої мотивації щодо здорового способу життя (додаток 2).

Метою цих досліджень було не тільки вивчення кожного учня як члена шкільного колективу, а й допомога вчителям – предметниками. Це також сприяло тому, що кожен учень зазирнув у скриньку своїх досягнень (додаток 3).

Як класний керівник у своїй роботі керуюсь наступними принципами:

- створення єдиного колективу учнів, батьків і вчителів, об'єднаних спільною метою й відповідальністю, діючого на демократичних та гуманістичних принципах;
- забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, культури та історії рідного народу;
- забезпечення повноцінного розвитку молоді, охорона та зміцнення її фізичного, психічного та духовного здоров'я.

Колектив однієї з класів володіє високим виховним потенціалом. Унікальні виховні можливості такого колективу виявляються у створенні дітям простору для самореалізації, формування особистості, у презентації себе іншим. Саме єдність та взаємозв'язок усіх виховних компонентів і складають систему, яка забезпечує розвиток навичок самоврядування, соціальної активності та відповідальності, виховання в зростаючій особистості почуття власної причетності до розвитку

суспільства, держави, сприяє формуванню моральних якостей, поглядів і переконань особистості.

Тому учнівське самоврядування є універсальною формою виховання активності учнів, яку можна з однаковим успіхом вважати як засобом життя учнівського колективу, так і прикладом творчої самореалізації особистості (додаток 4).

Протягом 5- 7 класу завдяки систематичній роботі в цьому напрямку я сформувала певну систему роботи. У класному колективі створилися групи учнів для виконання різноманітних обов'язків, до яких увійшли діти з різним рівнем успішності та соціальної активності. Кожна група відповідає за певну ділянку шкільного життя. Процес залучення до колективної творчої діяльності призвів до позитивних наслідків, де кожен зміг відчути себе потрібним і привніс свою «родзинку» у колектив. Різноманітна виховна робота допомогла активізувати ініціативу, унаслідок чого виникла «здорова конкуренція», з'явився стимул бути найкращим. Аби підтримати ініціативних учнів, у школі існує парламент «Країна добрих і юних надій». Цього року учениця мого класу, яка є старостою протягом 6-ти років, бере участь у виборах президента парламенту школи. Аліна Булигіна - справедлива, розумна, кмітлива дівчина, тому, на мою думку, заслуговує очолювати самоврядування школи.

Для розвитку учнівського самоврядування в класі використовують також різні форми співпраці з батьками: батьківський лекторій (додаток 5), тренінги (додаток 6), спільна діяльність у творчих об'єднаннях різної спрямованості, родинні свята, екскурсійні поїздки, участь батьків в роботі ради школи, батьківського комітету школи, творчий звіт роботи учнівського самоврядування класу перед батьками.

Важливою ланкою у системі виховної роботи є взаємодія класного керівника з батьками учнів. Переконана в тому, що єдність виховних впливів закладу освіти і сім'ї не лише гарантує доцільну спрямованість виховного процесу, але й збільшує

його силу, його можливості. Завдяки системній роботі з батьками, їхній активній участі в навчально-виховній діяльності, соціально-педагогічній роботі, психолого-педагогічній просвіті спостерігається продуктивна, цілеспрямована співпраця, взаємна доброзичливість і повага. Батьки учнів – це активні учасники процесу виховання всебічно розвиненої, гармонійної особистості дитини.

Родинне виховання є невід'ємною частиною національного виховання.

Сучасні події, що відбуваються в Україні, визначають пріоритетним напрямком виховної роботи патріотичне виховання. Воно має бути стрижнем усієї роботи, оскільки ми повинні сформувати особистість, яка має почуття гордості за свою державу, сумлінно виконує громадські обов'язки, усвідомлює соціальні проблеми Батьківщини та українського народу, любить рідних та близьких людей. Без цього людина не має обличчя, вона втрачає себе.

Сутність національного виховання полягає в глибинному й усебічному пізнанні історії, культури, духовності українського народу, і на цій основі – пізнання та усвідомлення кожною дитиною себе як індивідуальності і як частки своєї нації, а через неї і всього людства. Національне виховання духовно відтворює в дітях народне(додаток 7), увічніює те специфічне, самобутнє, що є в кожній нації, а також утверджує загальнолюдське, спільне для всіх націй (додаток 8).

Щоб забезпечити духовну єдність, виховання поваги один до одного, до культури різних народів та любові до країни, у якій вони живуть, я проводила виховні години: «Ми - українці», «Пам'ятаймо минуле заради майбутнього», «Сто чудес України», «Із Тарасом у серці», «Права батьків і дітей», свята «Козацькі звичаї та традиції в сучасному побуті мого міста», «Їхні імена пов'язані з нашим краєм», «Історико – культурні пам'ятки – храм душі народної», «Як стають героями», заочні та очні подорожі містом та країною.

Надзвичайний педагогічний вплив має також допомога ветеранам, інвалідам, вимушеним переселенцям та всім нужденним. Крім чисто соціального змісту – реальної допомоги тим, хто її потребує, важливо те, що діти наочно

стикаються із складними життєвими ситуаціями та проблемами, які дають змогу моїм вихованцям самотійно виразити своє співчуття діями. У цьому навчальному році до класу прибули діти, які внаслідок бойових дій були змушені разом з батьками залишити рідні домівки. У школі створені всі умови, аби такі діти почувалися комфортно. Є вимушені переселенці і в нашому класі. Однокласники з розумінням поставилися до них, надали не тільки матеріальну, а й моральну допомогу та підтримку.

Ще одним з напрямків моєї роботи з виховання моральних якостей дитини та формування особистості, орієнтуючись на програму «Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція», яка сприяє самопізнанню, самореалізації, самоствердженню і самовдосконаленню особистості. Зокрема, проведено тренінги з учнями та батьками за тематичними блоками: «Ставлення до себе», «Ставлення до інших людей», «Ставлення до діяльності», «Ставлення до навколишнього світу». Це сприяло розумінню особистості як цінності, людини з правами, свободами, інтересами.

У сучасному світі здоровий спосіб життя має велике соціальне значення. Підлітковий вік – вік становлення. Підліток ще погано знає навколишній світ, самого себе. Він поспішає жити, увійти до світу дорослих людей, усе хоче спробувати, про все скласти власну думку. Якщо до цього додати чимало нових проблем, перші розчарування, драми, то можна зрозуміти, чому саме підліток такий схильний до паління, вживання алкоголю та наркотиків. Цей напрямок передбачає знання та вміння дотримуватись режиму навчання і відпочинку, правил особистої гігієни, визначення і обов'язкове виконання оптимального рухового режиму, дотримання збалансованого харчування, усвідомлення шкідливості вживання наркотиків, алкоголю, тютюну.

Ми- активні учасники спортивних змагань, 38 % учнів класу відвідують спортивні секції. Зокрема, дівчата посідали перші місця в змаганнях з піонерболу та волейболу, хлопці - у змаганнях з футболу на першість школи. Аби заохотити учнів до занять спортом, систематично відвідуємо відкриті заняття в різноманітних

спортивних секціях. Протягом сьомого класу я разом зі своїми учнями відвідувала тренування з кікбоксінгу в спортивному комплексі. Наш клас завжди бере участь у конкурсах стіннівок « Молодь проти наркотиків», «Скажемо палінню «Ні!»», « Ми проти СНІДу!» та інших. Переглядаємо фільми з безпеки життя, беремо участь у місячниках та декадах «За здоровий спосіб життя» (згідно з шкільним планом). У класі постійно проводяться бесіди та виховні години , пов'язані зі здоровим способом життя, а саме: «Проблеми харчування та здоров'я», «Дівчата, пам'ятайте про своє здоров'я», «Хлопцю – підлітку», «Чистота – основа краси», «Про особисту гігієну», «Техніка та здоров'я» тощо.

Що чекає хлопців та дівчат за порогом юності? Своє майбутнє більшість з них пов'язують з цікавою, престижною роботою, яка допоможе реалізувати себе як особистість, досягти матеріального добробуту та економічної незалежності.

У рамках реалізації профорієнтаційного напрямку виховання проводяться позакласні години «Професія моїх батьків», «Ринг професій», «Металургів славний край», «Море – життя моє», «Наука і труд поряд живуть». У 2012 році відвідали Маріупольську кондитерську фабрику «Рошен». Діти беруть участь у шкільних акціях «Чистий клас», «Чистий шкільний двір», «Чистий дім», «Зелене подвір'я», у школі постійно проводяться трудові десанти, у якому діти беруть активну участь. Під час літньої практики ми з батьками зробили у класній кімнаті ремонт, сподіваючись на те, що діти будуть турботливіше та охайніше ставитися до того, що зроблено власними руками. У 2014 році брали активну участь у розробці міні-проекту місцевого розвитку «Школа – другий дім», який став переможцем на міському рівні . Проведено соціальне опитування учнів та мешканців мікрорайону (додаток 9). За його результатами було встановлено, що мешканці мікрорайону потребують озеленення територій, їм потрібна зона відпочинку, дитячі ігрові та спортивні майданчики. Разом з батьками та працівниками школи було зроблено лави, облаштовано газон, висаджено дерева та квіти. Діти мого класу брали активну участь в озелененні даної території. Вони з великою наснагою працювали на благо школи, бо розуміли, що саме цей зелений куточок стане для

них місцем відпочинку та ігор, а зрештою, стане їхньою особистою гордістю. Учні із самого початку розуміли благородну мету даного проекту: покращити екологічне становище в місті, мікрорайоні, знали, що таким чином урізноманітнять власне дозвілля. І, звичайно, така колективна справа неабияк згуртувала учнівський колектив, він став дружнішим, учні вже могли самі ставити та виконувати певні завдання, самі пропонували, як краще зробити ту чи іншу справу, допомагали один одному. Хочу звернути увагу на те, що найбільш активною групою в здійсненні проекту були учні, які потребують педагогічного супроводу. Саме такий вид діяльності допоміг їм розкритися, показати свої найкращі якості. Як класний керівник помітила зміни на краще в дитячому колективі. Діти відчули свою значимість у вирішенні важливих справ, відчули гордість за створений проект та за те, як дорослі дослухаються до їхнього прагнення зробити власну школу кращою.

Сьогодні надто актуальною виступає проблема зростання правопорушень серед молоді. Профілактика правопорушень неповнолітніх є передусім проблемою педагогічною, бо вона пов'язана з вирішенням певного кола виховних завдань.

Оволодівши в шкільні роки основами правових знань, учні протягом усього подальшого життя будуть збільшувати їхній обсяг, поглиблювати ці знання, тісніше зв'язувати їх з життям, з трудовою і суспільною практикою.

Важливою ланкою в моїй роботі також є виховна програма ЗОШ № 65 «Школа правових взаємин». У змісті системи виховної роботи класу правова освіта та виховання школярів посідає виняткове місце. Особливо актуальне це питання стало у зв'язку з тим, що у 2012 – 2013 н.р. до класу прибув учень девіантної поведінки. Ситуація складалася таким чином, що події в класі призвели до того, що діти стали порушувати дисципліну та забули про свої права та обов'язки. Виникла потреба серйозно зайнятись правовим вихованням дітей, показати зв'язок прав людини з повсякденним життям, допомогти розібратися, як і де можуть бути реалізовані права дитини в суспільстві.

Організаційно забезпечуючи виховну діяльність, я прагну, щоб формування суспільної свідомості, громадянської позиції, духовності та культури здійснювалось у відповідності з потребами гуманізації, демократизації суспільного життя, інтересами суверенної України та світової співдружності народів. Виховна робота в цілому спрямована на становлення нового покоління українців і створення умов для повного виявлення і утвердження національної самосвідомості через творчу, активну особисту ініціативу.

Головна мета кожної людини – максимально реалізувати свої здібності й вміння, іншими словами - знайти себе та своє місце в житті.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України. — К., 1996.
2. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття» // Освіта. — 1993. — № 44—46.
3. Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція: метод. посіб. для виховної роботи з учнями з питань протидії торгівлі людьми: 7, 8, 9 класи; наук. кер. та ред. І.Д.Зверевої та Ж.В.Петрочко.-К.: ТОВ «Основа», 2012.
4. Гавшин Н.П. Національне виховання учнівської молоді/ Ніна Гавриш, Ганна Ситник; упоряд. Ж.М.Сташко. — К.: Шк.світ. 2011 — 128с. — (Бібліотека «Шкільного світу»).
5. Коновалова М.В. Тематичні класні години. 5 — 11 класи. Національно — патріотичне та громадянське виховання. — Х.: Вид. група «Основа», 2010. — 174с. — (Серія «Класний керівник»).
6. Слюніна В.О. Бесіди з безпеки життєдіяльності у школі. 5 — 11 класи. — Х.: Вид. група «Основа», 2013. — 192с.: табл. — 9Серія «Класний керівник»).
7. Громадянська освіта у системі роботи класного керівника: Методичний посібник з громадянського виховання для 5-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів, а також пропедевтичні заняття для початкової школи/ за ред. П.В.Вербицької — Львів: ЗУКЦ, 2009. 210 с.:іл.
8. Знай свої права, дитино. Автори — упорядники: С.Кириленко, Л.Слабошпицька — Київ: Вид-во «Махаон-Україна», 2000
9. Аверченкова-Землянська О.В. Література рідного краю: Творчість поетів Приазов'я — Донецьк: Східний видавничий дім, 1999. 255с.
10. Кращі виховні заходи. Сценарії/Упорд. О.В.Гноїнська — Х.:Веста: Вид-во «Ранок» 2008. — 320с. — (Рідна школа).

11. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром/Упорядники: Андрєєва В.М., Григораш В.В. – Х.:Вид.група «Основа», 2009. – 352с.
12. Беседи о здоров'ї: збірник бесед для учаснихся/ под ред.Г.Е.Челах. – Донецк.: Каштан, 2012. – 128с.
13. Громадянське виховання. Омельченко Л.П. – Х.: Вид.група «Основа»: «Тріада». 2007. – 224с. – (Серія «Адміністратору школи»).
14. Настільна книга шкільного психолога/ Авт. – уклад. О.Є.Марінушкіна. – Х.:Вид – во « Ранок», 2010. – 288с.
15. Години спілкування. 5 – 8 класи/ Укладач В.М. Андрєєва – Х.: Вид. група «Основа», 2013. – 128с. – (Серія «Класний керівник»).
16. Симоненко В.Д. Профессиональная ориентация учащихся в процес се трудового обучения: Кн. для учителя. – М.: Просвещение,1985. – 223 с., ил.
17. Години спілкування 5 – 8 класи/ Укладач В.М.Андрєєва – Х.: Вид.група «Основа». 2013. – 120с. – (серія «Класний керівник»)
18. Громадянська освіта у системі роботи класного керівника: Методичний посібник з громадянського виховання для 5-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів, а також пропедевтичні заняття для початкової школи/ за ред.. П.В.Вербицької – Львів: ЗУКЦ, 2009. 210 с.:іл..
19. Батьківські збори. – Вип.2. – Сценарії, методики проведення, практичні додатки.Х.: вид.група «Основа», 2008. – 157с.:іл.. - (серія «Класний керівник»).
20. Виноградова Т. В. Правове виховання учнів у позаурочній діяльності/ Т. В. Виноградова /Виховна робота: Науково-методичний журнал.-Харьков, 2009. -N12. - С. 2-31

21. Кидина Л.М., Пашкова Н.В. Трудне дети. Шпаргалка по воспитанию. – Донецк. 2010.-68с.
22. Как выжить в школе / сост. О.А.Дмитриева. – Х.: Узд.група «Основа», 2010.-126с. – (Серия «Знаю КАК. Самоучитель по жизни»).
23. Лозинський Е. П. Нові підходи до проблем правової освіти та виховання підростаючого покоління. / Е. П. Лозинський // Історія в школі: Науково-методичний журнал для вчителів.-Київ, 2007. -№9. - С. 42-44
24. Гільбух Ю.З. Темперамент і пізнавальні здібності школяра. – К., 1992.
25. Робота з класом: діагностика. Прогнозування. Планування /упоряд.М.К.Голубенко. – К.: Шк.світ, 2011. – 128с. – (Бібліотека «Шкільного світу»)
26. Александрова Т.В. Формування правової компетентності підлітків як соціально – педагогічна проблема//Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб.наук.праць/Ін-т пробл.виховання АПН України. – К., 2004. – Вип.6.-Кн.2.-с.218-221.
27. Л.Петрановская. Как ты видишь или 10 шагов по изменению трудного поведения. Трудный возраст. Пособие для приемных родителей.- Донецк: Благотворительный фонд «развитие Украины», 2012.- 144с.